

University of Groningen

Essays on entrepreneurship, worker mobility and firm performance

Abolhassani, Marzieh

DOI:
[10.33612/diss.100589231](https://doi.org/10.33612/diss.100589231)

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2019

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):
Abolhassani, M. (2019). *Essays on entrepreneurship, worker mobility and firm performance*. [Thesis fully internal (DIV), University of Groningen]. University of Groningen, SOM research school.
<https://doi.org/10.33612/diss.100589231>

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Chapter 7

Samenvatting (Dutch Summary)

Productiviteit is een kernbegrip in de economische wetenschap, en is een maatstaf voor hoe ondernemingen arbeid, kapitaal en andere middelen gebruiken om producten te vervaardigen en diensten te verlenen, en daarmee winst te maken. Behalve technologie en bedrijfsprocessen spelen marktomstandigheden en concurrentie een belangrijke rol. Deze dissertatie omvat een aantal empirische studies over de gevolgen van buitenlandse directe investeringen, arbeidsmobiliteit en overheidsbelangen op de productiviteit van ondernemingen. Deze studies verrijken ons inzicht in hoe concurrentie van buitenlandse bedrijven, mobiliteit op de arbeidsmarkt en de rol van overheid als aandeelhouder invloed hebben op de productiviteit en prestaties van bedrijven.

Het eerste onderzoek (hoofdstuk twee) bestudeert het effect van buitenlandse directe investeringen (BDI) op ondernemerschap. BDI is een maatstaf voor de integratie van een land in de grotere wereldeconomie, en wordt typisch aangemoedigd door overheidsbeleid. De achterliggende gedachte is dat BDI kansen biedt voor een doelmatiger gebruik van middelen (hogere efficiëntie), en kennis verspreidt tussen landen. Een land dat buitenlandse investeringen aantrekt kan zich daardoor sneller ontwikkelen.

Recent heeft de literatuur zijn aandacht verschoven naar de gevolgen van BDI op ondernemerschap. Buitenlandse bedrijven kunnen een katalysator zijn voor innovaties en kennisdeling. Deze kennis kan opgepikt worden door lokale ondernemers (bijvoorbeeld via arbeidsmobiliteit of samenwerkingsverbanden tussen bedrijven), en daarmee leiden tot meer ondernemerschap. De creatie van nieuwe bedrijven (als overloopeffect van de aanwezigheid van buitenlandse bedrijven) zorgt doorgaans voor werkgelegenheid, een groter (en diverser) aanbod van waren en diensten, en uiteindelijk hogere welvaart. Aan de andere kant zijn buitenlandse bedrijven vaak groter, efficiënter en investeren ze meer in onderzoek en ontwikkeling. Meer marktmacht, hogere lonen en hogere opstart barrières (gedreven door de aanwezigheid van buitenlandse bedrijven) kunnen leiden tot minder ondernemerschap.

De studie gebruikt een econometrisch model (drietraps kleinste kwadraten methode) om het directe verband tussen ondernemerschap en BDI, als ook de indirecte verbanden van BDI via concurrentie en loonniveau te onderzoeken. De parameters van het model worden geschat met zeer gedetailleerde data voor bedrijven actief in

de Nederlandse maakindustrie, beschikbaar gesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

De analyse suggereert dat DBI ondernemerschap vermindert, vooral op de korte termijn maar zelfs op de langere termijn. Tegelijkertijd leidt DBI tot minder concurrentie en hogere lonen, welke op hun beurt positief respectievelijk negatief bijdragen aan de creatie van nieuwe bedrijven. Per saldo leidt DBI tot minder startende bedrijven, hoewel het effect klein is en na een jaar is verdwenen. In sectoren met een lagere technologische standaard is het negatieve effect van een groter aandeel buitenlandse bedrijven het sterkst.

Voortbouwend op bovenstaande argumenten bestudeert het tweede onderzoek (hoofdstuk drie) de kennisoverdracht van buitenlandse bedrijven meer gedetailleerd. De hypothese is dat werknemers die van baan wisselen kennis kunnen overdragen van hun oude naar hun nieuwe werkgever. Mobiliteit van werknemers van buitenlandse bedrijven naar binnenlandse ondernemingen kunnen daarmee de katalysator van kennisoverdracht zijn.

Gekoppelde werkgevers-werknemers data van het Centraal Bureau voor de Statistiek bieden inzicht in werknemersstromen tussen bedrijven in de periode 1999-2013. De empirische analyse meet de effecten van het aantrekken van bij buitenlandse ondernemingen werkend personeel op de productiviteit van binnenlandse ondernemingen, in vergelijking met het aantrekken van bij binnenlandse ondernemingen werkend personeel. Productiviteit van een bedrijf wordt gemeten door omzet dan wel toegevoegde waarde per werknemer.

De analyse laat zien dat binnenlandse maakbedrijven een productiviteitsspurten ervaren, één jaar nadat ze personeel aantrokken van multinationale ondernemingen. Gegeven het totale aantal nieuw aangetrokken werknemers leidt een toename van 10 procentpunt in het aandeel afkomstig van buitenlandse bedrijven tot een productiviteitssprong van 2.7 procent na een jaar. Deze schattingen meten alleen het effect van een veranderende samenstelling van nieuwe arbeidskrachten. Het productiviteit vermeerderende effect van het werven van personeel van multinationale ondernemingen reflecteert het opleidingsniveau en vaardigheden van het nieuw geworven personeel. Dit steunt de interpretatie dat kennisoverdracht via BDI leidt tot hogere productiviteit.

Hoofdstuk vier onderzoekt of kennisoverdracht in het algemeen (niet specifiek

gerelateerd aan de buitenlandse afkomst van bedrijven) zorgt voor productiviteitsgroei. Gebruik makend van dezelfde hypothese als in hoofdstuk drie, onderzoekt de analyse het verband tussen productiviteit en het aantrekken van nieuw personeel. Eventuele kennisoverdracht wordt indirect gemeten door het productiviteitsverschil tussen het vorige en huidige bedrijf van de nieuw aangetrokken werknemer te berekenen. De vraag is of het aantrekken van personeel van bedrijven met hogere productiviteit (door bedrijven met relatief lagere productiviteit) leidt tot productiviteitswinst voor het groeiende bedrijf.

Met de gekoppelde werkgevers-werknemers data van het CBS kunnen werknemersstromen tussen ondernemingen met verschillende productiviteitsniveaus in kaart worden gebracht. Het econometrische model relateert de productiviteit van het personeel aantrekkende bedrijf aan het verschil in productiviteit tussen het huidige en vorige bedrijf van de nieuw aangetrokken werknemer. De studie beperkt zich tot bedrijven in de maakindustrie, aangezien productiviteit hier beter te meten is dan in dienstensectoren.

De bevindingen zijn dat het werven van personeel van productievere bedrijven leidt tot productiviteitswinsten voor personeel aantrekkende bedrijven. Kenmerkend is dat het effect niet symmetrisch is: het aantrekken van werknemers afkomstig van minder productieve bedrijven leidt niet per se tot lagere productiviteit voor de ontvangende onderneming. Arbeidsmobiliteit binnen een sector wordt gekenmerkt door een grotere spreiding van kennis en vaardigheden, wat leidt tot meer productiviteitswinsten dan arbeidsmobiliteit tussen sectoren. Samenvattend laten zowel hoofdstuk drie als hoofdstuk vier zien dat arbeidsmobiliteit een belangrijke factor is voor de productiviteit van ondernemingen.

De rol van de overheid als aandeelhouder van ondernemingen is het onderwerp van de vierde studie (hoofdstuk vijf). Overheidsingrijpen kan worden gemotiveerd door marktfalen, zoals natuurlijke monopolies, externaliteiten en informatie-asymmetrie (de 'ondersteunende hand' theorie van de overheid). Aan de andere kant zouden politici hun persoonlijke doelen kunnen nastreven ten koste van de publieke belangen, en kan overheidsingrijpen de marktwerking verstoren ('snaaiende hand'). Overheidsbedrijven zijn vaak minder efficiënt en minder winstgevend dan private bedrijven. Dit verschil wordt meermaals toegeschreven aan principaal-agent prob-

lemen, zoals minder toezicht op de bedrijfsleiding en zwakkere prikkels om winst te maximaliseren. Bedrijven onder overheidscontrole hebben te maken met politici die zowel motieven als middelen hebben om hun sociale en politieke doelen op te leggen aan bedrijven. Dit kan leiden tot slechtere prestaties.

De empirische analyse vergelijkt de financiële prestaties van Chinese beursgenoteerde ondernemingen met of zonder overheid als grootaandeelhouder in de periode 2009-2013. Jaarverslagen bieden inzicht in de eigenaren en de concentratie van stemrechten van de onderneming. Als de overheid de meeste (directe dan wel indirecte) stemrechten heeft wordt de onderneming geclassificeerd als overheidsbedrijf. Als dit een persoon of andere onderneming is, wordt de onderneming geclassificeerd als privaat bedrijf. Deze classificatie maakt gebruik van meer gedetailleerde data dan in voorgaande studies over dit onderwerp.

Het model test of er significante verschillen in prestaties zijn tussen overheidsbedrijven en private bedrijven. Prestatie wordt gemeten met hulp van het rendement op activa, rendement op eigen vermogen en Tobin's Q. De parameters worden geschat met lineaire regressiemodellen en met kwantielregressies. De analyse laat zien dat door de Chinese (centrale dan wel lokale) overheid gecontroleerde bedrijven minder presterden dan bedrijven zonder overheden als grootaandeelhouders ('snaaiende hand' theorie). Echter, financieel zwak presterende bedrijven profiteren van overheidsinvloed, hetgeen de 'ondersteunende hand' theorie van de overheid ondersteunt.

